

УДК 378.147:004:34(477)

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/74-1-63>**Vitalii KEMENIASH,***orcid.org/0009-0001-6771-6965**аспірант кафедри педагогіки та інноваційної освіти
Національного університету «Львівська політехніка»**(Львів, Україна) vitalii.i.kemeniash@lpnu.ua*

МОДЕЛЬ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ПРАВОЗНАВСТВА В УМОВАХ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ

Стаття здійснює глибокий аналіз та порівняльне дослідження моделей змішаного навчання у сфері юридичної освіти, акцентуючи увагу на Україні та міжнародному досвіді. Основна увага приділена викликам, можливостям та перспективам, які ці моделі навчання пропонують для підготовки майбутніх юристів, що є критично важливим для сучасного юридичного освітнього простору. Особливий акцент робиться на вивченні ефективності змішаного навчання, його адаптації до кризових ситуацій, а також на здатності задовольняти потреби студентів за допомогою гнучкого, інтерактивного та технологічно насиченого освітнього середовища. В статті наголошується на важливості інтеграції новітніх технологій, підтримки самостійного навчання, забезпечення інтерактивності, гнучкості та адаптивності освітніх моделей.

Велике значення приділяється перевагам застосування інтерактивних онлайн-платформ, впровадження елементів гейміфікації та використання міждисциплінарного підходу в навчальному процесі, що сприяє не тільки зацікавленості та залученості студентів, але й глибшому розумінню юридичних дисциплін. На основі аналізу існуючих даних пропонується розробка універсальної моделі змішаного навчання, яка б інтегрувала найкращі практики та рішення з метою покращення якості юридичної освіти в Україні. Окреслюються ключові аспекти для успішної імплементації цієї моделі, включаючи розвиток цифрової компетентності, встановлення етичних стандартів використання технологій, а також наголошується на необхідності постійного оновлення освітніх програм та курсів з урахуванням найновіших правових та технологічних тенденцій.

Змішане навчання виступає як потужний інструмент, що відкриває нові можливості для підготовки юридичних кадрів, адаптованих до вимог сучасного динамічного світу. Ефективне використання цього інструментарію передбачає не тільки технічну оснащеність та доступність освітніх ресурсів, але й забезпечення високого рівня професійної підготовки викладачів, які мають стати не тільки передавачами знань, але й наставниками, здатними навчати студентів критично мислити та самостійно здобувати нові знання. Успішне впровадження та реалізація змішаного навчання можуть кардинально підвищити якість юридичної освіти в Україні, підготувавши висококваліфікованих фахівців, готових ефективно діяти в складних умовах сучасного правового середовища.

Ключові слова: змішане навчання, юридична освіта, міжнародний досвід, технологічна інтеграція, самостійне навчання, універсальна модель змішаного навчання.

Vitalii KEMENIASH,*orcid.org/0009-0001-6771-6965**Ph.D. student at the Department of Pedagogy and Innovative Education**Lviv Polytechnic National University**(Lviv, Ukraine) vitalii.i.kemeniash@lpnu.ua*

MODEL OF TRAINING OF LAW STUDENTS IN THE CONDITIONS OF MIXED EDUCATION

The article undertakes a detailed examination and juxtaposition of various blended learning models within the realm of legal education, both within Ukraine and internationally. It delves into the various challenges these models present, alongside the opportunities and future prospects they hold for the training and development of future legal professionals. The study critically assesses the efficiency of blended learning methodologies, their resilience in times of crisis, and their capacity to fulfill the diverse needs of students by providing an educational setting that is not only flexible and interactive but also enriched with advanced technological resources. It places significant emphasis on the importance of technological incorporation, bolstering independent study practices, enhancing interactivity, and ensuring the learning models' flexibility and adaptability. The benefits derived from employing interactive online platforms, the application of gamification techniques, and the adoption of an interdisciplinary strategy in the educational framework are underscored. Drawing from the insights gained through the analysis, the article suggests a comprehensive model for blended learning that amalgamates the most effective practices and solutions aimed at elevating the standard of legal education in Ukraine. It outlines crucial elements vital for the successful deployment of this model, such as fostering digital literacy among learners, establishing ethical guidelines for technological use, and the imperative for ongoing refinement of educational

curricula to keep pace with evolving legal and technological landscapes. This proposed universal model of blended learning serves as a cornerstone for reimagining and enhancing the pedagogical approach to legal education, ensuring that it is well-suited to meet the demands of the contemporary legal profession and the dynamic global environment.

Key words: *blended learning, legal education, international experience, technological integration, independent learning, universal learning model.*

Постановка проблеми. В умовах стрімкого розвитку інформаційних технологій та їх все більшого впливу на освітні процеси, з'являється потреба в адаптації традиційних методів навчання до сучасних вимог. Актуальність дослідження обумовлена стрімкими змінами в професійному середовищі юристів, які вимагають від випускників не лише глибоких знань у галузі права, але й вміння ефективно використовувати цифрові інструменти, а також навички самоосвіти та критичного мислення. Змішане навчання, яке поєднує в собі елементи традиційної аудиторної роботи та дистанційних технологій, пропонує новітні можливості для ефективної підготовки майбутніх юристів.

Завданням дослідження є визначення ефективних стратегій впровадження змішаного навчання, які б сприяли підвищенню якості освітнього процесу, а також розробка практичних рекомендацій для освітніх закладів, держави та правової спільноти у створенні інноваційної, доступної та ефективної системи підготовки юристів, здатних адаптуватися до швидкозмінних умов сучасного світу.

Ця стаття прагне дослідити та аналізувати роль змішаного навчання у відповіді на ці виклики, зокрема, як інтеграція традиційних освітніх методів з новітніми цифровими технологіями може підвищити якість та доступність юридичної освіти. Основна увага зосереджена на вивченні існуючих моделей змішаного навчання, їх ефективності, викликах, які вони представляють, та перспективах розвитку в контексті української юридичної освіти.

Аналіз останніх досліджень. Стаття опирається на аналіз наявних досліджень та практик змішаного навчання, включаючи розгляд досвіду зарубіжних країн, та вивчення поточного стану юридичної освіти в Україні. Викладені в статті висновки та пропозиції ґрунтуються на комплексному підході, що включає технологічну підтримку, методики активного навчання, самостійну роботу студентів та адаптивність навчального процесу до потреб сучасного юридичного ринку праці.

На основі аналізу дослідження «Вплив впровадження методу змішаного навчання на результати навчання студентів на прикладі професійної етики та права охорони здоров'я в програмі підготовки акушерів» Ульфи Фаррах Ліси та ін., а також «Дистанційне та змішане навчання як ефективні технології викладання іноземної мови в умовах

воєнного стану» О.А. Зимовець та В.І. Кулака, я виявив значний інтерес до використання змішаного навчання в різних освітніх контекстах. Ці дослідження вказують на потенціал змішаного навчання підвищити якість освіти, а також надають цікаві приклади щодо ефективності та гнучкості такого підходу в непростих умовах, таких як пандемія COVID-19 або воєнний стан.

Мета статті – глибокий аналіз та оцінка потенціалу змішаного навчання для реформування юридичної освіти в Україні. Вона прагне визначити, як інтеграція традиційних та цифрових освітніх методів може підвищити якість та доступність навчання, розвиваючи при цьому глибокі теоретичні знання, практичні навички, критичне мислення, та здатність до самоосвіти серед студентів. Основна увага приділяється аналізу існуючих вітчизняних та зарубіжних моделей змішаного навчання, виявленню їхніх переваг та недоліків, та формулюванню універсальної моделі, яка відповідає б сучасним освітнім викликам та потребам юридичної професії.

Виклад основного матеріалу. Розглядаючи модель змішаного навчання у контексті підготовки студентів правознавства, основна увага зосереджується на інтеграції традиційних освітніх підходів із новітніми технологіями. Це поєднання дозволяє створити гнучке навчальне середовище, де студенти мають можливість отримувати, обробляти та застосовувати знання у більш інтерактивний та практичний спосіб. Використання електронних ресурсів, відео лекцій, онлайн семінарів, а також розробка спеціалізованих віртуальних платформ для співпраці, забезпечує студентам доступ до широкого спектру матеріалів та можливостей для самостійного вивчення. Такий підхід сприяє не лише покращенню засвоєння теоретичних знань, але й розвитку критичного мислення, аналітичних навичок і здатності до самоосвіти, що є критично важливими для майбутньої професійної діяльності юристів (Ліса та ін., 2021:4).

На наступному етапі розглядаємо практичну сторону змішаного навчання, яка передбачає використання віртуальних симуляцій, кейс-методів та інтерактивних вправ. Ці інструменти дозволяють студентам випробувати реальні ситуації, з якими вони можуть зіткнутися у професійній діяльності, та розвивати навички вирішення проблем.

Крім того, онлайн-дискусії та форуми сприяють обміну думками, де студенти можуть аналізувати різні точки зору та обговорювати складні правові питання. Такий підхід спонукає до глибшого розуміння предмету та стимулює активну участь у навчальному процесі.

Для подальшого аналізу теми змішаного навчання в правовій освіті, слід врахувати наступні ключові аспекти, які можуть допомогти розширити обсяг дослідження:

1. Технологічна підтримка змішаного навчання: детально розглянути, які платформи та інструменти використовуються в змішаному навчанні для підготовки студентів правознавства. Аналіз їхньої ефективності та зручності використання в освітньому процесі (Зимовець О.А., Кулак В.І., 2023:6).

2. Взаємодія між студентами та викладачами: Оцінити, як змішане навчання впливає на взаємодію між учасниками освітнього процесу, зокрема на ефективність спілкування, обміну досвідом, і наставництва.

3. Самостійне навчання та мотивація студентів: Розглянути, як змішане навчання сприяє розвитку навичок самостійного навчання серед студентів, їхньої здатності до самоорганізації та самомотивації.

4. Адаптація навчальних матеріалів та методик оцінювання: Аналізувати, як навчальні матеріали та методики оцінювання адаптуються під змішане навчання, включаючи використання інтерактивних завдань, проектної роботи та використання цифрових інструментів для оцінювання (Зимовець О.А., Кулак В.І., 2023:8).

5. Юридичні симуляції та практичне застосування знань: Вивчити роль та ефективність юридичних симуляцій та інших практичних завдань у змішаному навчанні для підготовки студентів до реальних ситуацій у юридичній практиці.

6. Вплив на розвиток критичного мислення та аналітичних навичок: Огляд того, як змішане навчання впливає на здатність студентів аналізувати складні юридичні питання, розвивати критичне мислення та ефективно застосовувати теоретичні знання на практиці.

Ці аспекти становлять основу для глибшого дослідження змішаного навчання в контексті правової освіти, дозволяючи оцінити його потенціал, виклики та перспективи розвитку.

У контексті швидких змін, що охопили освітній простір через пандемію COVID-19, важливість адаптивної підготовки студентів правознавства до реалій сучасного юридичного середовища набуває нового значення. Змішане навчання, що об'єднує традиційні та цифрові педагогічні підходи, висту-

пає не лише як відповідь на виклики карантинних обмежень, але й як стратегічна ініціатива, спрямована на збагачення освітнього процесу. Розгортання цієї моделі в правовій освіті має потенціал глибоко трансформувати методи навчання, зробивши їх більш гнучкими, інтерактивними та орієнтованими на студента (Ліса та ін., 2021:10).

Основою для таких міркувань є досвід, накопичений під час пандемії, коли вищі навчальні заклади були змушені швидко переходити на дистанційні форми навчання. Цей досвід підкреслив не тільки виклики, але й можливості, що відкриваються завдяки цифровізації освітнього процесу. Сучасні технології дозволяють студентам правознавства не просто споживати інформацію, але й активно взаємодіяти з нею, використовуючи віртуальні симуляції судових процесів, доступ до онлайн-баз даних та інших ресурсів, що раніше були обмежені або недоступні.

Також варто зазначити, що інтеграція онлайн та офлайн елементів навчання відкриває нові перспективи для педагогічної інновації. Це включає розробку гібридних моделей навчальних курсів, де теоретичні аспекти можуть бути вивчені онлайн, а практичні – в рамках традиційних класних занять або через практичні тренінги. Особливу увагу слід приділити розробці методів оцінювання, які б враховували особливості змішаного навчання та забезпечували об'єктивну оцінку знань студентів.

За кордоном, змішане навчання часто базується на добре розроблених платформах, що інтегрують відео лекції, онлайн дискусії, кейс-стаді, та інші інструменти для підтримки самостійного навчання студентів. Наприклад, використання платформи Moodle, яка дозволяє створювати гнучкі курси з великим набором дидактичних інструментів, є поширеною практикою у багатьох країнах. Подібні платформи не лише спрощують доступ до навчальних матеріалів, але й дозволяють викладачам і студентам здійснювати постійний контроль за процесом навчання та оцінювання.

Українські заклади вищої освіти також активно адаптуються до нових реалій, інтегруючи дистанційні технології у навчальний процес. Однак, для досягнення рівня зарубіжних закладів, необхідно зосередитись не лише на технічному забезпеченні, але й на методологічній базі змішаного навчання. Це передбачає розробку комплексних навчальних програм, що враховують специфіку юридичної освіти, і стимулюють розвиток критичного мислення, аналітичних навичок та самостійної роботи студентів.

Особлива увага має бути приділена розвитку методів оцінювання, що відображають особливості

змішаного навчання та забезпечують об'єктивну оцінку навчальних досягнень студентів.

Інноваційні підходи, такі як базоване навчання, використання портфоліо, а також самооцінювання, можуть сприяти формуванню глибокого розуміння юридичних концепцій та розвитку практичних навичок. Також важливим є включення інтерактивних елементів, як-от віртуальні майстер-класи та симуляції реальних юридичних ситуацій, що дозволяють студентам випробовувати та рефлексувати над своїми знаннями в контексті, наближеному до реальної професійної діяльності.

Подальший розвиток змішаного навчання в правовій освіті України може бути надихнутий міжнародним досвідом, де активне використання технологій ІКТ у навчанні вже стало нормою. Наприклад, досвід Відкритого Університету Великобританії, який є лідером у сфері дистанційної освіти, показує, як можна ефективно інтегрувати онлайн-ресурси та платформи для забезпечення доступності та гнучкості в навчанні. Враховуючи українські реалії, такий досвід може бути адаптований з урахуванням місцевих особливостей та потреб, але з збереженням основних принципів якості та доступності освіти.

Для успішної імплементації змішаного навчання необхідна системна підтримка на рівні держави, зокрема, розробка стандартів дистанційної освіти, надання ресурсів для підготовки викладачів, а також забезпечення доступу студентів до необхідних технологій. Крім того, важливим є створення умов для обміну досвідом між навчальними закладами та стимулювання інновацій у сфері освітніх технологій.

Опираючись на проаналізовані матеріали, можна сказати що змішане навчання відкриває нові перспективи для розвитку правової освіти в Україні, пропонуючи більш гнучкі та індивідуалізовані підходи до навчання. Його успішне впровадження залежатиме від готовності освітньої системи до інновацій, відкритості до міжнародного досвіду, та забезпечення необхідних умов для якісного та ефективного навчання.

Також, ключовим аспектом ефективного змішаного навчання є створення умов для розвитку професійної спільноти як серед студентів, так і викладачів. Взаємодія в онлайн та офлайн форматах має сприяти формуванню міцних зв'язків, обміну знаннями та досвідом, що в свою чергу забезпечує більш глибоке засвоєння матеріалу та розвиток важливих професійних якостей. Створення віртуальних класів, де студенти можуть працювати над спільними проектами, проводити дебати та обговорення юридичних кейсів, не лише

підвищує мотивацію до навчання, але й сприяє формуванню навичок критичного мислення та аргументації.

Освітні інституції мають забезпечити підтримку викладачам у впровадженні змішаного навчання, організувавши тренінги та майстер-класи з використання цифрових освітніх інструментів, методів онлайн викладання та ефективного використання електронних ресурсів. Також важливим є врахування зворотного зв'язку від студентів для постійного удосконалення навчального процесу, адаптації програм та методів викладання до потреб та очікувань студентської аудиторії.

На міжнародному рівні, успішні приклади впровадження змішаного навчання в юридичній освіті демонструють значну роль співпраці між університетами, науково-дослідницькими інститутами та практикуючими юристами. Це сприяє не лише актуалізації навчального контенту, але й інтеграції реального професійного досвіду в освітній процес. Українським вищим навчальним закладам варто розглянути можливості для розвитку подібних партнерств, що дозволить забезпечити студентам доступ до сучасних знань і практик, а також сприятиме їхній професійній адаптації та успіху в майбутньому.

Змішане навчання в правовій освіті представляє собою потужний інструмент для підготовки висококваліфікованих юридичних фахівців, здатні не лише налаштуватися на ефективне вирішення юридичних проблем в різноманітних контекстах. Щоб досягти цього, важливо продовжувати розширювати кордони освітніх інновацій (Зимовець О.А., Кулак В.І., 2023:193), активно інтегруючи новітні технології та методики навчання. Це, в свою чергу, вимагає збалансованого підходу, що враховує як незаперечні переваги цифровізації, так і потребу в збереженні особистісно орієнтованого підходу в освіті, який сприяє формуванню не тільки професійних, але й громадянських компетенцій.

Розвиток змішаного навчання також передбачає активну участь студентів у процесі освіти, де вони виступають не як пасивні споживачі знань, а як активні учасники, мотивовані до саморозвитку та самовдосконалення. Це вимагає від викладачів здатності мотивувати студентів, заохочувати їх до критичного мислення, самостійного дослідження та колаборативної роботи над проектами.

Такий підхід до навчання допомагає студентам не тільки набутися глибокі знання в галузі права, але й розвинути важливі м'які навички, такі як комунікаційні здібності, уміння працювати в команді, критичне мислення, які є ключовими для успішної кар'єри в будь-якій сфері.

З огляду на це, подальше впровадження та розвиток змішаного навчання в правовій освіті України повинно стати пріоритетом для освітньої політики, з метою підготовки кваліфікованих юристів, готових відповідати викликам сучасного світу. Важливою умовою успіху в цьому напрямку є взаємодія між державними структурами, освітніми інституціями та представниками юридичної професії для створення ефективної, інноваційної та доступної системи юридичної освіти.

Інтеграція змішаного навчання в юридичну освіту також відкриває нові можливості для міжнародної співпраці та обміну досвідом між юридичними факультетами різних країн. Це може включати спільні онлайн-курси, міжнародні вебінари, та віртуальні майстер-класи з відомими юристами та правознавцями, що дозволить студентам отримати унікальний міжкультурний досвід та розширити своє розуміння різних правових систем. Такий підхід не тільки збагачує навчальний досвід, але й сприяє формуванню міцної міжнародної мережі молодих юристів, готових до співпраці в глобалізованому світі.

Для реалізації цих перспектив, важливо створити умови для вільного доступу до міжнародних юридичних ресурсів та баз даних, які можуть слугувати надійним фундаментом для глибокого вивчення міжнародного права, порівняльного правознавства, та інших важливих аспектів сучасної юридичної освіти. Це також вимагає від викладачів готовності до постійного професійного розвитку, оволодіння новими педагогічними методиками та технологіями, що дозволять ефективно інтегрувати міжнародний досвід у навчальний процес.

Одночасно, слід акцентувати увагу на важливості збереження академічної чесності та етики в онлайн-освіті, розробляючи чіткі правила та стандарти для запобігання плагіату та іншим формам академічного недоброчесності. Використання сучасних технологій для контролю якості наукових робіт, таких як спеціалізоване програмне забезпечення для перевірки на плагіат, може стати одним із ключових елементів в системі забезпечення якості освіти.

На завершення, змішане навчання представляє не лише виклик, але й величезний потенціал для реформування юридичної освіти в Україні, відкриваючи нові горизонти для підготовки майбутніх поколінь юристів.

Ефективне використання цього потенціалу залежатиме від готовності всіх учасників на зміни, інновації та постійне самовдосконалення. Підтримка держави, активна участь приватного сек-

тору та громадянського суспільства у розробці та впровадженні нових освітніх програм, може значно сприяти цьому процесу. Розширення меж діалогу між науковцями, практикуючими юристами, та студентами за допомогою онлайн-платформ та соціальних мереж створює умови для постійного обміну знаннями та досвідом, що є критично важливим для адаптації юридичної освіти до потреб сучасного суспільства.

Також, важливим аспектом є розробка та впровадження спеціалізованих курсів, які б готували студентів до вирішення глобальних проблем, таких як міжнародне право, права людини, екологічне право, та інших сфер, де потрібен широкий міждисциплінарний підхід. Використання міжнародних кейс-стаді, реальних ситуаційних задач, та симуляцій судових процесів на міжнародному рівні може допомогти студентам краще зрозуміти складність та взаємопов'язаність сучасних юридичних викликів.

На завершення, змішане навчання у юридичній освіті відіграє ключову роль у підготовці юристів, здатних ефективно діяти в швидкозмінному світі. Цей підхід дозволяє не тільки розширити горизонти знань та навичок студентів, але й сприяє формуванню нового покоління юридичних фахівців, які будуть готові відповідати на виклики глобалізації, технологічного прогресу та соціальних змін. Освіта, яка забезпечує глибоке розуміння права, розвиває критичне мислення та адаптивність, є незамінною для будь-якого суспільства, яке прагне до правової держави, демократії, та захисту прав людини.

Враховуючи глобальні тенденції та постійний розвиток технологій, однією з перспективних областей для інтеграції у змішане навчання є штучний інтелект (ШІ) та машинне навчання. Ці технології можуть революціонізувати підходи до навчання права, пропонуючи нові методики для аналізу юридичних документів, прогнозування судових рішень та моделювання правових процесів. Використання ШІ для аналітичної роботи дозволяє студентам вчитися на реальних кейсах з величезної бази даних рішень судів, законодавчих актів та юридичних коментарів, значно підвищуючи якість та актуальність навчального матеріалу.

Крім того, гейміфікація навчального процесу, тобто впровадження елементів гри в освітній контекст, може значно збільшити зацікавленість та мотивацію студентів. Розробка спеціалізованих ігор та симуляцій, які імітують реальні юридичні виклики, дозволяє студентам розвивати практичні навички в рішенні складних проблем, проведенні переговорів, та ухваленні обґрунтованих рішень.

Іншою інновацією, яка заслуговує уваги, є використання віртуальної та доповненої реальності для створення іммерсивних навчальних досвідів. Ці технології можуть забезпечити студентам можливість «відвідувати» віртуальні судові засідання, спостерігати за процесом допиту свідків, або навіть брати участь у віртуальних майстер-класах з відомими юристами та суддями з усього світу. Такий підхід не тільки робить навчання більш захопливим, але й дозволяє студентам краще зрозуміти практичні аспекти юридичної професії.

Враховуючи ці нові можливості, важливо також зосередитися на розвитку етичних норм у використанні технологій у правовій освіті. Питання конфіденційності, захисту даних та етичного використання штучного інтелекту стають все більш актуальними, і їх вирішення є ключовим для підтримки принципів правової етики у цифровому віці. Освіта має включати не лише технічні аспекти використання новітніх технологій, але й підготовку до відповідального їх застосування в професійній юридичній діяльності.

Подальший розвиток юридичної освіти в контексті змішаного навчання також має враховувати зростаючу роль міждисциплінарних досліджень. Виклики сучасного світу вимагають від юристів не тільки глибоких знань у сфері права, але й розуміння економіки, політики, технологій, екології та інших областей. Змішане навчання може сприяти інтеграції різноманітних дисциплін в юридичну освіту, надаючи студентам комплексний погляд на проблеми сучасного світу та готуючи їх до ефективного вирішення складних міждисциплінарних завдань.

Важливо також згадати про значення неперервної освіти та саморозвитку в юридичній професії. У світі, де законодавство та правові норми постійно змінюються, а нові технології невпинно розвиваються, змішане навчання може стати ефективним інструментом для підтримки довічного навчання та професійного зростання юристів. Цифрові освітні платформи, онлайн-курси та вебінари дозволяють юридичним фахівцям оновлювати свої знання та навички, адаптуючись до нових викликів професійного та суспільного життя.

Інтеграція змішаного навчання у юридичну освіту відкриває широкі перспективи для підготовки нового покоління юристів, здатних ефективно діяти в умовах глобалізації, цифровізації та соціальних змін. Створення інноваційної, гнучкої та відповідальної системи юридичної освіти, яка готує фахівців не лише до застосування права, але й до активної участі в житті суспільства, є ключовим завданням для освітніх закладів, держави та всього правового співтовариства.

Інтеграція змішаного навчання в юридичну освіту відкриває широкі перспективи для підготовки нового покоління юристів, здатних ефективно діяти в умовах глобалізації, цифровізації та соціальних змін. Створення інноваційної, гнучкої та відповідальної системи юридичної освіти, яка готує фахівців не лише до застосування права, але й до активної участі в житті суспільства, є ключовим завданням для освітніх закладів, держави та всього правового співтовариства.

З аналізованих матеріалів випливають кілька ключових моментів та аргументів, які підкріплюють тезу про ефективність і необхідність змішаного навчання в юридичній освіті:

Ефективність змішаного навчання: Дослідження «Вплив впровадження методу змішаного навчання» підкреслило, що змішане навчання позитивно впливає на результати навчання студентів. Було показано, що існує значний вплив на результати навчання студентів, коли впроваджуються методи змішаного навчання, як це видно з покращених середніх балів студентів, які проходили змішане навчання, порівняно з тими, хто не проходив.

Адаптація під час кризи: Ситуація під час воєнного стану, як аналізується в «Дистанційне та змішане навчання як ефективні технології викладання іноземних мов під час воєнного стану», показує адаптивність технологій дистанційного та змішаного навчання. Ці методи швидко розвивалися та адаптувалися до дистанційного формату, що не тільки захищало людей від хвороб, але й від загрози ракетного обстрілу, підкреслюючи критичну роль цих навчальних модальностей під час криз.

Змішане навчання є потужним інструментом у сучасній юридичній освіті, який має потенціал значно підвищити якість та доступність навчання для студентів в Україні та за її межами. Зокрема, використання дистанційних технологій та змішаних форм навчання дозволяє освітнім закладам швидко адаптуватися до зовнішніх викликів, таких як глобальні пандемії або соціальні зміни, забезпечуючи при цьому неперервність та ефективність навчального процесу.

Особливо актуальним є питання інтеграції новітніх технологій у навчальний процес. Впровадження інструментів штучного інтелекту, машинного навчання, віртуальної та доповненої реальності може значно збагатити навчальний досвід, зокрема через симуляції реальних правових процедур, віртуальні судові засідання та інтерактивні кейси. Це дозволить студентам не тільки краще засвоїти теоретичний матеріал, але й розвинути практичні навички, необхідні для успішної юридичної практики.

Україна, як і багато інших країн, стикається з викликами, пов'язаними з інтеграцією змішаного навчання в юридичну освіту. Однак, українські освітні заклади демонструють значний потенціал та готовність до інновацій. Посилення співпраці між університетами, правовими фірмами, та технологічними компаніями може сприяти подальшому розвитку та впровадженню ефективних моделей змішаного навчання. Це, в свою чергу, відкриє нові можливості для студентів, дозволяючи їм отримати якісну юридичну освіту, що відповідає вимогам сучасного світу.

Також важливим є питання підвищення рівня цифрової грамотності серед студентів та викладачів, що є ключовим для ефективного використання переваг змішаного навчання. Організація тренінгів, семінарів та майстер-класів для викладачів є важливим кроком у цьому напрямку. Забезпечення доступу до актуальних онлайн-ресурсів та освітніх платформ допоможе і викладачам, і студентам краще адаптуватися до нових умов навчання та ефективно використовувати переваги змішаного навчання.

Особлива увага має бути приділена розробці та впровадженню оцінювальних методик, що відповідають специфіці змішаного навчання. Сучасні технології надають можливість використання різноманітних форм оцінювання, включаючи онлайн-тести, проектні роботи, портфоліо та інтерактивні завдання, що можуть допомогти об'єктивно оцінити знання та навички студентів.

Для подальшого розвитку змішаного навчання важливим є також забезпечення рівного доступу до освіти для всіх студентів. Це означає не лише надання технічних засобів для дистанційного навчання, але й розробку програм, що враховують різноманітність потреб студентів, зокрема тих, хто має обмежені можливості або проживає в віддалених регіонах.

На основі аналізу змішаного навчання в Україні та зарубіжних країнах можна виділити кілька ключових аспектів, які впливають на ефективність підготовки студентів. Моделі змішаного навчання за кордоном часто характеризуються високим рівнем інтеграції технологій, сильною підтримкою самостійного навчання та активним використанням інтерактивних онлайн-платформ. Натомість, в Україні, хоча змішане навчання теж набирає обертів, існують певні виклики, зокрема, стосовно технічного забезпечення, доступу до якісних онлайн-ресурсів та розробки ефективних методів оцінювання студентів у таких програмах.

Оцінка моделей підготовки:

Технологічна інтеграція: Зарубіжні моделі часто включають використання передових тех-

нологій для підтримки змішаного навчання, від платформ для відеоконференцій до спеціалізованих програм для симуляції юридичних процесів. Українські університети можуть підвищити ефективність своїх програм, інтегруючи подібні технологічні рішення.

Самостійне навчання: Зарубіжні інституції часто надають студентам широкий доступ до електронних ресурсів та самоосвітніх інструментів. Українським закладам варто розширити доступ до таких ресурсів, сприяючи розвитку самостійного навчання серед студентів.

Інтерактивність та залученість: Ефективні зарубіжні моделі активно використовують інтерактивні елементи, такі як онлайн-дискусії та групові проекти. Українські програми можуть виграти від інтеграції подібних підходів для підвищення залученості студентів.

На основі проаналізованих даних можна запропонувати універсальну модель змішаного навчання для України, яка б інтегрувала найкращі практики та рішення:

Гібридна модель із зосередженням на технологіях: Центральним елементом має стати інтеграція передових технологій, включаючи ШІ для персоналізованого навчання, віртуальні класи, онлайн-симуляції, та доповнену реальність для практичних завдань. Це дозволить забезпечити гнучкість у навчанні та підвищити якість освітнього процесу.

Розвиток самостійного навчання та критичного мислення: Створення онлайн-курсів з відкритим доступом, що охоплюють як базові, так і спеціалізовані юридичні дисципліни, де студенти можуть вивчати матеріал у власному темпі та використовувати додаткові ресурси для глибшого розуміння предмету.

Інтерактивне та колаборативне навчання: Впровадження платформ для співпраці, які дозволяють студентам працювати над спільними проектами, обговорювати кейси у групах, та проводити онлайн-зустрічі з викладачами та експертами з різних галузей.

Гнучкість у підходах до оцінювання: Розробка системи оцінювання, яка включатиме як традиційні форми перевірки знань (екзамени, контрольні роботи), так і альтернативні методи, як-от портфоліо, проектні роботи, самооцінка та взаємне оцінювання.

Підтримка та розвиток викладачів: Організація постійних тренінгів та майстер-класів для викладачів, спрямованих на освоєння нових технологій, методик викладання в змішаному форматі, та ефективного використання цифрових ресурсів.

Така універсальна модель може стати основою для реформування юридичної освіти в Україні, роблячи її більш адаптованою до потреб сучасного суспільства та викликів професійного середовища. Важливо, щоб такі інновації супроводжувалися діалогом між усіма зацікавленими сторонами: університетами, студентами, державою та юридичною спільнотою, щоб забезпечити ефективну реалізацію та довгострокову стійкість змін.

Висновки. У підсумку, змішане навчання, яке інтегрує традиційні освітні методи з новітніми цифровими технологіями, демонструє значний потенціал для підвищення якості та доступності юридичної освіти. Воно дозволяє студентам гнучко адаптуватися до швидкозмінного професійного середовища, розвиваючи не лише глибокі теоретичні знання, але й практичні навички, критичне мислення та здатність до самоосвіти.

Ефективне впровадження змішаного навчання в юридичну освіту в Україні вимагає комплексного

підходу, що включає технологічну підтримку, розвиток інтерактивності та залученості студентів, а також акцент на самостійне навчання. Важливим аспектом є також розробка гнучких та адаптивних методів оцінювання, що враховують специфіку змішаного навчання.

Співпраця між вищими навчальними закладами, правовими фірмами, та технологічними компаніями може значно сприяти розвитку та впровадженню інноваційних моделей змішаного навчання. Така взаємодія відкриє нові можливості для студентів, надаючи їм доступ до сучасних знань і практик, необхідних для успішної кар'єри в юридичній сфері.

Отже, пропонується універсальна модель підготовки студентів в умовах змішаного навчання в Україні підкреслює необхідність інтеграції змішаного навчання в юридичну освіту як відповідь на сучасні виклики, пропонуючи ефективні, гнучкі та інноваційні підходи до навчання, забезпечуючи адаптацію до глобалізації та цифровізації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ліса У.Ф., Юлізаваті, Сафарінгга М. Вплив впровадження методу змішаного навчання на результати навчання студентів на прикладі професійної етики та права охорони здоров'я в програмі підготовки акушерів в медичному факультеті університету Андалас. *Журнал акушерства*. 2021. Т. 6, № 1.
2. Зимовець О.А., Кулак В.І. Дистанційне та змішане навчання як ефективні технології викладання іноземної мови в умовах воєнного стану. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Педагогічні науки*. 2023. № 3(114). С. 190-197.

REFERENCES

1. Lisa U.F., Yulizavati, & Safarinhha M. (2021) Vplyv vprovadzhenia metodu zmishanoho navchannia na rezultaty navchannia studentiv na prykladі profesiinoi etyki ta prava okhorony zdorov'ia v prohrami pidhotovky akusheriv v medychnomu fakulteti universytetu Andalas. [The effect of implementing the blended learning method on the learning outcomes of students in the example of professional ethics and health law in the midwifery training program at Andalas University Medical Faculty] *Zhurnal akusherstva*, - Journal of Midwifery, 6(1). [in Ukrainian].
2. Zymovets O.A., & Kulak V.I. (2023) Dystantsiine ta zmishane navchannia yak efektyvni tekhnolohii vykladannia inozemnoi movy v umovakh voiennoho stanu. [Distance and blended learning as effective technologies for teaching foreign languages under martial law conditions] *Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnogo universytetu imeni Ivana Franka. Pedagogichni nauky*, - Bulletin of Zhytomyr State University named after Ivan Franko. Pedagogical Sciences, 3(114), 190-197. [in Ukrainian].